



# Indija ptice, motor in ...

// Tilen Basle

**Površina:** 3.287.263 km<sup>2</sup>

**Podnebje:** puščavsko na zahodu, alpsko na severu, na jugu, ob obali in v notranjosti tropsko, z močnimi vplivi monsunov; poznajo štiri letne čase: zimo (januar–februar), poletje (marec–maj), monsunsko obdobje (junij–september) in post monsunsko obdobje (oktober–december)

**Najvišji vrh:** Kanchenjunga (8.586 m) – tretji najvišji vrh na svetu

**Število prebivalcev:** 1.210.193.422 (2011)

**Št. vrst ptic:** 1.300

**Št. endemičnih vrst ptic:** 42

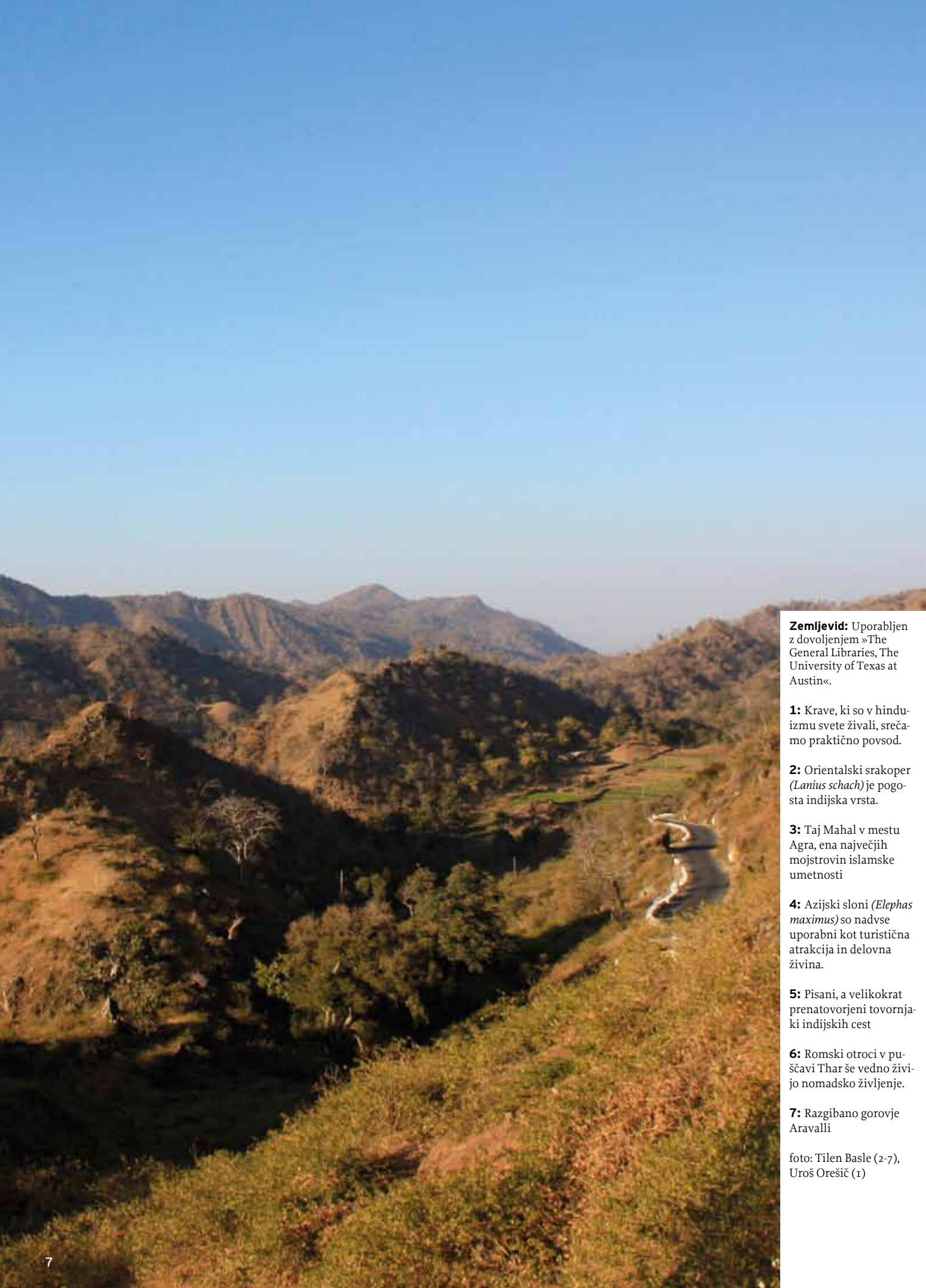
**Zanimive vrste ptic:** indijski kačjevratnik (*Anhinga melanogaster*), indijska čopasta čaplja (*Ardeola grayii*), indijska štoklja (*Ephippiorhynchus asiaticus*), tibetanska gos (*Anser indicus*), sajasti plešec (*Gyps bengalensis*), sokolček (*Microhierax caerulescens*), siva kokoš (*Gallus sonneratii*), sarus (*Grus antigone*), indijska droplja (*Ardeotis nigriceps*), nilgirski grivar (*Columba elphinstonii*), gozdni čuk (*Heteroglaux blewitti*), malabrski kljunorožec (*Ocyrceros griseus*), nilgirski muhar (*Eumyias albicaudatus*)

**Zanimive živali:** indijska leteča lisica (*Pteropus giganteus*), indijski tiger (*Panthera tigris tigris*), azijski lev (*Panthera leo persica*), gangeški delfin (*Platanista gangetica*), azijski slon (*Elephas maximus*), čital (*Axis axis*), zambar (*Cervus unicolor*), orjaška veverica (*Ratufa indica*), indijska kobra (*Naja naja*), indijski piton (*Python molurus*), močvirski krokodil (*Crocodylus palustris*)

**Rastline:** več kot 15.000 vrst rastlin, lotos (*Nelumbo nucifera*) je tudi narodni simbol



Jutro. Zvoni budilka in ura na utripajočem ekranu mobitela kaže 06:00. Skozi okno je slišati troblje, molitve in vrvež mesta, ki se počasi prebuja. Vstaneva, pospraviva še zadnje stvari in se podava na ulico. Jutro je mrzlo. Na hrbtnih imava ogromna nahrbtnika, roke polne vrečk in plastenk z vodo, okrog vratov nama visijo motoristična očala, na glavah pa imava na pol poveznjeni čeladi. Vse zloživa na motor, ki je nato širok približno toliko kot manjši avtomobil, in se povzpneva nanj. Ta po nekaj poskusih glasno zahrumi, midva pa si popraviva čeladi in nadeneva očala. Kolesa pod motorjem začno požirati kilometre, midva pa prah, ki se dviga s kaotičnih cest.



**Zemljevid:** Uporabljen z dovoljenjem »The General Libraries, The University of Texas at Austin«.

**1:** Krave, ki so v hinduizmu svete živali, srečamo praktično povsod.

**2:** Orientalski srakoper (*Lanius schach*) je pogosta indijska vrsta.

**3:** Taj Mahal v mestu Agra, ena največjih mojstrovin islamske umetnosti

**4:** Azijski sloni (*Elephas maximus*) so nadvse uporabni kot turistična atrakcija in delovna živina.

**5:** Pisani, a velikokrat prenatovorjeni tovornjaki indijskih cest

**6:** Romski otroci v puščavi Thar še vedno živijo nomadsko življenje.

**7:** Razgibano gorovje Aravalli

foto: Tilen Basle (2-7), Uroš Orešič (1)



8



9



10

**8:** Srečanje z dve leti starim samcem indijskega tigra (*Panthera tigris tigris*)

**9:** Skoraj presahla reka Ramganga znotraj narodnega parka Corbett

**10:** Izmirski gnezdomec (*Halcyon smyrnensis*) ni vezan na vodno površino in ga pogosto vidimo tudi sredi mesta.

Večina popotnikov začne potovanje v indijskem glavnem mestu New Delhi. Moderno letališče ti daje občutek, da še zmerom nisi zapustil Evrope, tudi osebe je dokaj prijazno, tu in tam le kakšen do zob oborožen policist, kar pa je v zadnjem času mogoče videti tudi pri nas. Slika se popolnoma spremeni pri izhodu, ko vate puhne težak mestni zrak, pred teboj pa stoji truma ljudi, ki ti ponuja prevoz ali nočitev. In kako se počuti prebivalec naše majhne podalpske dežele v dvajset milijonskem mestu? Predvsem majhnega!

### Narodni park Corbett

Približno 250 kilometrov severovzhodno od New Delhija se nahaja najstarejši narodni park v Indiji, ustanovljen leta 1936. Ime je dobil po lovcu in kasneje naravovarstveniku ter borcu za ohranitev tigrov, Jimu Corbettu. Gre za 1.300 km<sup>2</sup> veliko območje hribovitega sveta, ki ga v večini pokriva vlažen listnati gozd. Prvotni namen parka je zaščita tigra (*Panthera tigris*). Indija je danes dom več kot polovici svetovne populacije prostoživečih tigrov, ki šteje približno 3.200 osebkov. Prav šokantno je pogledati podatke z začetka prejšnjega stoletja, ko je v naravi živelo še 100.000 tigrov, danes pa sta jih uničenje gozda ter lov pripeljala na rob izumrtja. Narodni park se lahko pohvali s približno 160 indijskimi tigrimi (*Panthera tigris tigris*), kar predstavlja 10 % indijske populacije in uvršča park med eno izmed najboljših območij za opazovanje te mogočne, vendar plašne ter skrivnostne živali. Kljub temu srečanje s tigrom ni zagotovljeno in je zanj potrebna velika mera sreče ter izkušen voznik, ki te s terenskim vozilom vodi po parku. V najinem primeru je bil to 22-letni David, ki je službo voznika začel opravljati že pri 14-ih letih in nama je omogočil, da sva tigra videla iz neposredne bližine.

Zapeljali smo se na dolgo, ravno cesto, ki jo je na eni strani obdajal gozd, na drugi pa grmišče, za katerim se je raztezala obširna travnata savana. Ustavili smo vozilo in poslušali v tišini. Za nami so se začele glasno oglašati ptice, kar je bil znak, da se bliža tiger. David je v trenutku zagnal vozilo in divje vzvratno zapeljal kakšnih 100 metrov, se ustavil in zabičal: »Tukaj bo tiger prečkal cesto, tišina!« Čez kakšnih 30 sekund so se med grmovjem začele prelivati sence in že sama misel, da gre morda za tigra, mi je pognala adrenalin po žilah, v tišini, ki je vladala, pa sem lahko poslušal lasten srčni utrip. Zelo kmalu se je iz senc izoblikovala podoba tigra, ki je neslišno tekal med grmovjem, nato pa se kakšnih deset metrov stran v skoku pognal čez cesto in izginil v gostem gozdu.

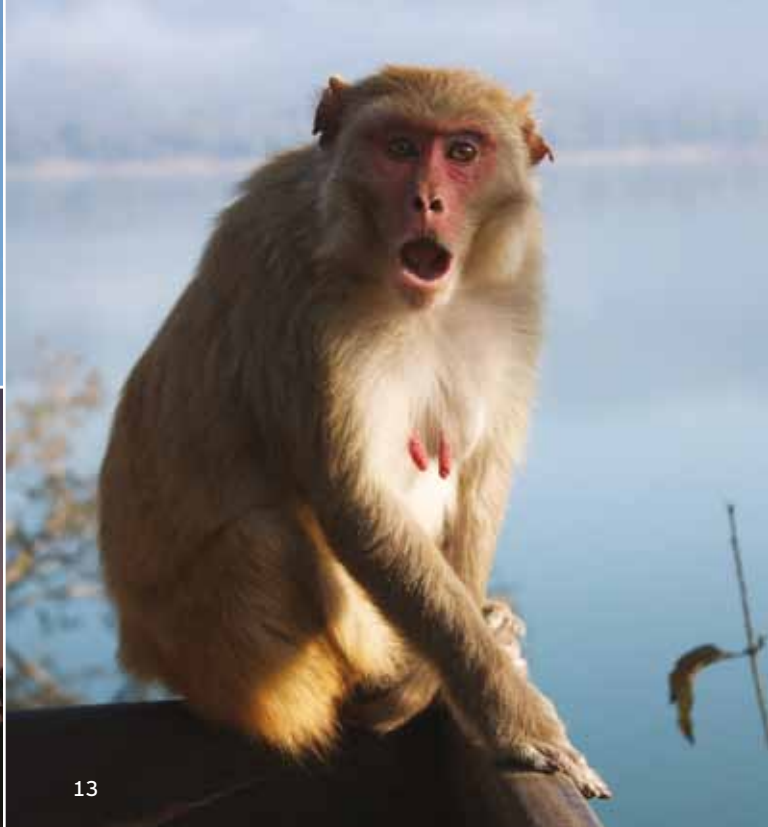
Pogost plen tigra predstavljata čital (*Axis axis*) in zambar (*Cervus unicolor*), ki sta predstavnik družine jelenov (Cervidae) in jih je tukaj veliko. Na prisotnost plenilca, ki ga ob tigru pogosto predstavlja še indijski leopard (*Panthera pardus fusca*), visoko v krošnjah opozarjajo opice, v glavnem langurji (*Semnopithecus* sp.) in makaki rezus (*Macaca mulatta*) ter številne ptice. Teh so v parku čez leto zabeležili več kot 580 vrst, kar predstavlja skoraj polovico vseh vrst ptic na območju indijske podceline. S težavo sem skrival navdušenje, ki me je obhajalo, ko smo se vozili skozi gozd, ki je kar vrvel od ptičjega življenja. Visoko v krošnjah so se spreletavali pisano obarvani dolgorepi miniveti (*Pericrocotus ethologus*), po drevesnih deblih pa sta plezala žolna vrste *Picus chlorolophus* in črnočeli brglez (*Sitta frontalis*). Nižje med grmovjem so se smukali belolični bulbuli (*Pycnanotus leucogenys*) in bulbuli vrste *Pycnanotus jocosus*, v soncu, ki je komaj prebilo goste krošnje dreves, pa se je svetlikalo črno perje dronga vrste *Dicrurus remifer*.



11



12



13

Gosti sestoji gozda se prekinajo s skoraj presahlimi rečnimi strugami, ki se napolnijo le v monsunskem času, v sušnem obdobju pa se po njih vijejo le manjši potoki. Ti z izobiljem žuželk privabijo beloglavega (*Chaimarrornis leucocephalus*) in rečnega pogorelčka (*Rhyacornis fuliginosus*). Ob obilju rib v »shujšani reki« pa se poleg našega vodomca (*Alcedo atthis*) mastita še črnobeli (*Ceryle rudis*) in čopasti pasat (*Megaceryle lugubris*). Slednji je eden največjih predstavnikov vodomcev na svetu in bi ga po velikosti lahko primerjali z našim grivarjem (*Columba palumbus*).

## Rajasthan

»Dežela kraljev« leži na severozahodu in je največja država, ki sestavlja Republiko Indijo. Eden od turistično najbolj obiskanih predelov Indije slovi predvsem po bogati kulturi glasbe in plesa. Glasba je preprosta in opisuje predvsem vsakodnevno življenje; pogosto lovljenje vode iz vodnjaka ali kali. Tradicionalni ples, imenovan Ghoomar, izvajajo samo ženske, medtem ko moški igrajo na instrumente ali prepevajo. Ženske pri tem nosijo pisano tradicionalno nošo in veliko nakita, dlani pa imajo poslikane z zapletenimi rjavimi vzorci. Barvo pridobijo iz rastline kana (*Lawsonia inermis*), ki jo v Evropi, Afriki in Aziji že tisočletja uporabljajo za poslikavo telesa ter barvanje las in tekstila.

V Rajasthanu sva imela cilj doseči puščavo Thar na skrajnem zahodu ob meji s Pakistanom. Med vožnjo sem na žicah ob cesti pogosto opazoval indijske zlatovranke (*Coracias benghalensis*), smaragdne čebelarje (*Merops orientalis*) ter sinje lebduhe (*Elanus caeruleus*), ki so bili za črnimi škarniki (*Milvus migrans*) najpogostejše opažene ujede. Ob kratkem postanku sva na ravnici opazovala čredo indijskih gazel (*Gazella bennettii*), preletela pa naju je

tudi več stoglava jata deviških žerjavov (*Grus virgo*). Ob prihodu v mesto Jaisalmer sva motor zamenjala za kamelelo, ter se skupaj z vodičem odpravila globlje v puščavo. Spremljati sonce, ko zaide za peščene sipine, ob tem pa srebat hladno pivo, se nama je zdelo že skoraj pravljичno, prav nasprotno pa je bilo preživeti noč pod zvezdami. Hlad mrzlega peska in tiščanje v spalni vreči sta naju hitro spomnila na krutost življenjskih razmer, ki vladajo v takšnem okolju.

## Okus po tropskem raju

Goa ima zelo bogato zgodovino, zgodbe o njeni lepoti pa so v Evropi burile duhove že v antiki, saj jo v svojih zapisih omenja že sam Ptolomej. Posebej zanimiva je njena kultura, ki se precej razlikuje od ostale Indije, saj je bila stoletja pod vplivi portugalske kolonialne oblasti, ki se je končala leta 1961, ko je Goa zavzela indijska vojska. Sledila so obdobja, ko se je po svetu razširila hipijevska kultura in »otroci cvetja« so množično »vdirali« v Goa. Njihovo zapuščino se še danes močno občuti in prav fascinantno je videti nemalo ljudi, ki so po videzu in starosti sodeč tukaj še iz 60-ih let prejšnjega stoletja.

Geografsko se Goa nahaja na zahodni obali Indije in del nje spada v gorsko verigo Zahodnih Gatov, ki so ena najpomembnejših vročih točk biotske raznovrstnosti na svetu. Zato ni presenetljivo, da gozdovi kar buhtijo od življenja. Ob obisku rezervata Cotigao na jugu Goe sem bil navdušen nad pisanimi pticami in metulji, ki so polnili tamkajšnji nekoliko višje ležeči tropski gozd. Precej pogoste so bile gozdne pastirice (*Dendronanthus indicus*) in zeleni golobi (*Treron pompadora*), ki so počivali visoko v krošnjah dreves. Mojo pozornost je večkrat vzbudilo šumenje listja na tleh, med katerim je brskal za hrano oranžnoglavi drozg (*Zoothera citrina*). Z drevesnih vej so se

**11:** Braminski škarnik (*Haliastur indus*) je pogosta obalna vrsta.

**12:** Goa slovi tudi po svojih plažah, ki pa bi jim težka pripisali pridevnik »neokrnjene«.

**13:** Nismo le ljudje tisti, ki se čudimo svetu okoli nas - rezus (*Macaca mulatta*).

foto: vse Tilen Basle



14

**14:** Poveljnik (*Modusa procris*) je le eden mnogih metuljev, ki jih najdemo v Goi.

**15:** Debelokljuni deževnik (*Charadrius leschenaultii*) je neboječ spremljevalec kopalcev na plažah.

foto: obe Tilen Basle

za žuželkami ves čas zaganjali različni muharji, med katerimi sem opazil tudi nekoliko redkejšega sinjemodrega muharja (*Eumyias thalassina*), med hojo po ozki gozdni poti pa se je vame skoraj zaletel njemu sorodni azijski rajski muhar (*Terpsiphone paradisi*). In če smo pri nas vajeni majhne ljubke veverice, ki neslišno pleza po drevesu, je tukaj po njem dobesedno lomastila orjaška veverica (*Ratufa indica*).

Iz goratih Zahodnih Gatov se v Arabsko morje zlivajo številne reke, ki so v nižinah in ob morju obrasle z gostimi sestoji mangrov. Te je najbolje raziskati s pomočjo turistične ladje ali pa kar s kajakom, saj se le tako lahko dovolj približaš pticam, ki so skrite med gostim rastjem. Prav tukaj se je pod mangrovami skrivala beloprša tukanica (*Amaurornis phoenicurus*), na vejah pa sta na ribe prežala črnoglavi vodomec (*Halcyon pileata*) in štokljkeljuni gozdomec (*Halcyon capensis*). Reke se nemalokrat izlijejo v morje sredi čudovite plaže, tako da sem pester izbor ptic lahko opazoval kar iz ležalnika. Na morju so številne ribiške ladje obletavali beloprsi jezerci (*Haliaeetus leucogaster*), ki so vezani predvsem na obalni življenjski prostor ter so bližnji sorodniki našega belorepca (*Haliaeetus albicilla*), ribje pojedine pa niso zamudili niti indijski beli delfini (*Sousa plumbea*).

## Motoristov dnevnik

Ne bom skrival, da sta naju za takšno avanturo navdušila Ernesto »Che« Guevara in Alberto Granado, ki sta leta 1952 na motorju prevozila dobršen del Južne Amerike. Tisti, ki ste prebirali knjigo ali si vsaj ogledali film, ste bili priča dogodivščinam, ki sta jih na poti doživela popotnika, in tudi najino popotovanje po Indiji ni bilo dosti drugačno. Vožnja pa luknjastih cestah postane kmalu rutina in tudi ob kakšni predrti pnevmatiki se ne razjeziš



15

več zelo. Stvari, ki jih vidiš v indijskem prometu, je z besedo težko opisati, zato vam dodajam povezavo do krajšega videa, ki je nastal med potovanjem (<http://www.youtube.com/watch?v=iF4DRqmUoMo>). ●

### LITERATURA:

GRIMMETT, R., INSKIPP, C. & INSKIPP, T. (2012): Birds of the Indian Subcontinent. – Christopher Helm, London.

### → Ptičariada 2012 bo potekala 6. oktobra

V okviru Evropskega dneva opazovanja ptic bo tudi letos potekalo družabno tekmovanje v opazovanju ptic, ki ga ne smete zamuditi! Letos bomo ptice opazovali v Pomurju, na območju Krajinskega parka Goričko.

Tekmovali bomo v dveh kategorijah, v posamezni kategoriji pa bomo upoštevali: (1) največje število opaženih vrst ptic oziroma (2) največje število fotografiranih vrst ptic. Tekmovalni del bo potekal od 4. do 14. ure, sledil pa mu bo družabni del na sedežu Krajinskega parka v gradu Grad, kjer bosta zakuska in podelitev nagrad. Na gradu bo možno v spalnih vrečah tudi prespati.

Prosimo vas, da se za sodelovanje na Ptičariadi predhodno prijavite (tudi če pridete samo na družabni del) koordinatorju Kristjanu Malačiču po telefonu (041 670 956) ali elektronskem naslovu ([kristjan.malacic@goricko.info](mailto:kristjan.malacic@goricko.info)). Vsa dodatna navodila bomo prijavljenim skupinam poslali naknadno.